

UDK 618.146-006.6(497.11)"1996/2011"

ISSN 0350-2899, 37(2012) br.1 p.25-28

Karcinom grlića materice u zaječarskom okrugu: skrining i lečenje obolelih 1996-2011.

Cervical cancer in Zaječar District: screening and monitoring of women treated from 1996 to 2011

Vera Najdanović Mandić

ZDRAVSTVENI CENTAR ZAJEČAR, SLUŽBA ZA ZDRAVSTVENU ZAŠTITU ŽENA

Sažetak: U svetu je široko prihvaćena cervikalna citologija i Papanikolau test u skriningu raka grlića materice. Cilj rada je da se prikaže učestalost raka grlića materice, starosna struktura kao i metode lečenja na ginekološkom odeljenju u Zaječaru u periodu od 1996-2011.g. kao i doprinos sistematskih pregleda u ranoj dijagnostici ovog malignog oboljenja. Metod rada je retrospektivno ispitivanje i analiza medicinske dokumentacije u periodu 1996-2011.g. na ginekološkom odeljenju u Zaječaru. Podaci su statistički obrađeni i prikazani tabelarno i grafički. U periodu od 1996-2011.g. urađeno je 51.953 sistematskih pregleda sa PAP testom. Istovremeno od raka grlića materice lečene su 493 žene operativno, operativno-zračno i zračno. Od preinvasivnog i mikroinvasivnog raka grlića materice lečeno je 319 (64,71%) žena, od kojih je 281 (88,09%) otkriveno sistematskim pregledom. Operisane su konizacijom 199 (40,37%) koje su rađene kod mlađih žena i histerektomijom 120 (24,34%) koje su rađene kod starijih žena. Od invazivnog raka grlića materice operisano je i zračeno 95 (19,27%) žena. Samo zračnu terapiju imalo je 79 (16,02%) žena u inoperabilnom stadijumu i 39 (49,37 %) tih žena je starije od 61 g. i one nisu dolazile na sistematske preglede u poslednjih pet godina. Zaključujem da su sistematski preglede značajni u otkrivanju ranih stadijuma raka grlića materice u Zaječaru, gde je zapažen broj obolelih od ovog malignog oboljenja.

Ključne reči: Rak grlića materice, skrining, Papanikolau test

Summary: Cervical cytology and Papanicolaou stain (PAP test) have been accepted as methods in cervical cancer screening worldwide. The objective of this paper is to show the frequency of cervical cancer, age structure and treatment methods applied at Zaječar Gynaecology Department in the period 1996-2011 as well as the contribution of cervical cancer screenings in the early diagnosing of this malignant disease. The method used is retrospective research and medical documentation analysis in the period 1996-2011 at Zaječar Gynaecology Department. The data were processed statistically and presented in tables and graphs. There were 51,953 cervical cancer screenings with PAP tests done from 1996 to 2011. At the same time, 493 women were treated of cervical cancer by operation, operation-irradiation and irradiation. There were 319 women (64.71%) who were treated of pre-invasive and micro-invasive cervical cancer, 281 (88.09%) of whom were diagnosed thanks to the screening. Of these 319 women, 199 (40.37%) were operated by conisation as they were younger, while 120 (24.34%) underwent hysterectomy as they were older. Invasive cervical cancer was treated with 95 women (19.27%) who were operated and irradiated after the operation. Only irradiation was applied in 79 women (16.02%) who could not be operated on, and 39 of them (49.37%) were over 61 and had not undergone cervical cancer screening in the last five years. I can conclude that cervical cancer screenings are very important in discovering this cancer in its early stages. As far as Zaječar is concerned, this is even much more important as it has always had a high incidence of this malignant disease.

Key words: cervical cancer, screening, Papanicolaou stain

UVOD

U svetu je široko prihvaćena cervikalna citologija i Papanikolau (PAP) test u skriningu raka grlića materice [[1,2,3,4]. Problem niske osetljivosti PAP testa rešava se u svetu primenom metode likvifikovanog razmaza [5] i testiranjem na Humano papiloma viruse [3,6]. Kod nas se uspešnost skrininga poboljšava uvođenjem kolposkopije [2].

CILJ RADA

Cilj rada je da se prikaže učestalost raka grlića materice, starosna struktura kao i metode lečenja na ginekološkom odeljenju u Zaječaru u periodu od 1996-2011.g. kao i doprinos sistematskih pregleda u dijagnostici ovog malignog oboljenja.

METOD RADA

Sprovedeno je retrospektivno ispitivanje i analiza medicinske dokumentacije koja se sastoji od: citološko-kolposkopskih zdravstvenih kartona, histopatološkog i operativnog protokola hirurški rešenih slučajeva, kao i evidencije o sistematskim pregledima žena u periodu 1996-2011.g. na ginekološkom odeljenju Zaječaru. Podaci su statistički obrađeni i prikazani tabelarno i grafički.

REZULTATI RADA

U periodu od 1996-2011.g urađeno je 51.953 sistematskih pregleda, Papa testom i kolposkopijom. Istovremeno od raka grlića materice lečene su 493 žene operativno, operativno-zračno i zračno. Od preinvazivnog i mikroinvazivnog raka grlića materice lečeno je operativno 319 (64,71%) žena, od kojih je 281 (88,09%) otkriveno sistematskim pregledima. Operisano je konizacijom 199

(40,37%) i histerektomijom 120 (24,34%). Od invazivnog raka grlića materice operisano je i zračeno 95 (19,27%) žena. Samo zračnu terapiju imalo je 79 (16,02%) žena u inoperabilnom stadijumu i one nisu dolazile na sistematske preglede u poslednjih pet godina.

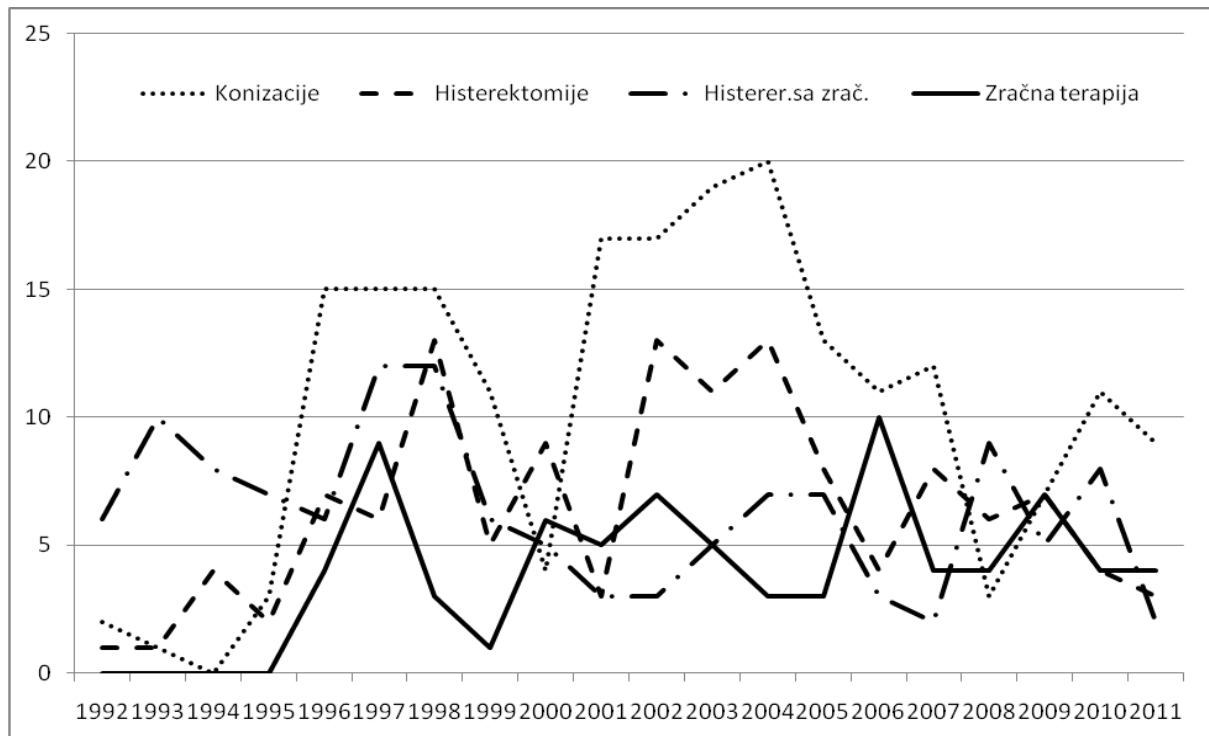
Iz tabele se vidi da je najmanji broj lečenih žena bio 1999.g. (u godini rata) i 2008-2011.g kada je došlo do razdvajanja primarne i sekundarne zdravstvene zaštite i kadrovskih promena u ginekološkoj službi. Najviše lečenih žena u preinvazivnom stadijumu raka grlića materice bilo je u periodu od 1996-1998.g i 2001-2004.g kada je urađeno najviše konizacija što je u velikoj meri doprinis sprovedenih sistematskih pregleda i kontinuiranog i skladnog rada službe.

Takođe na dijagramu 1. zapaža se da je konizacija bila najčešće primenjena metoda lečenja u praćenom periodu.

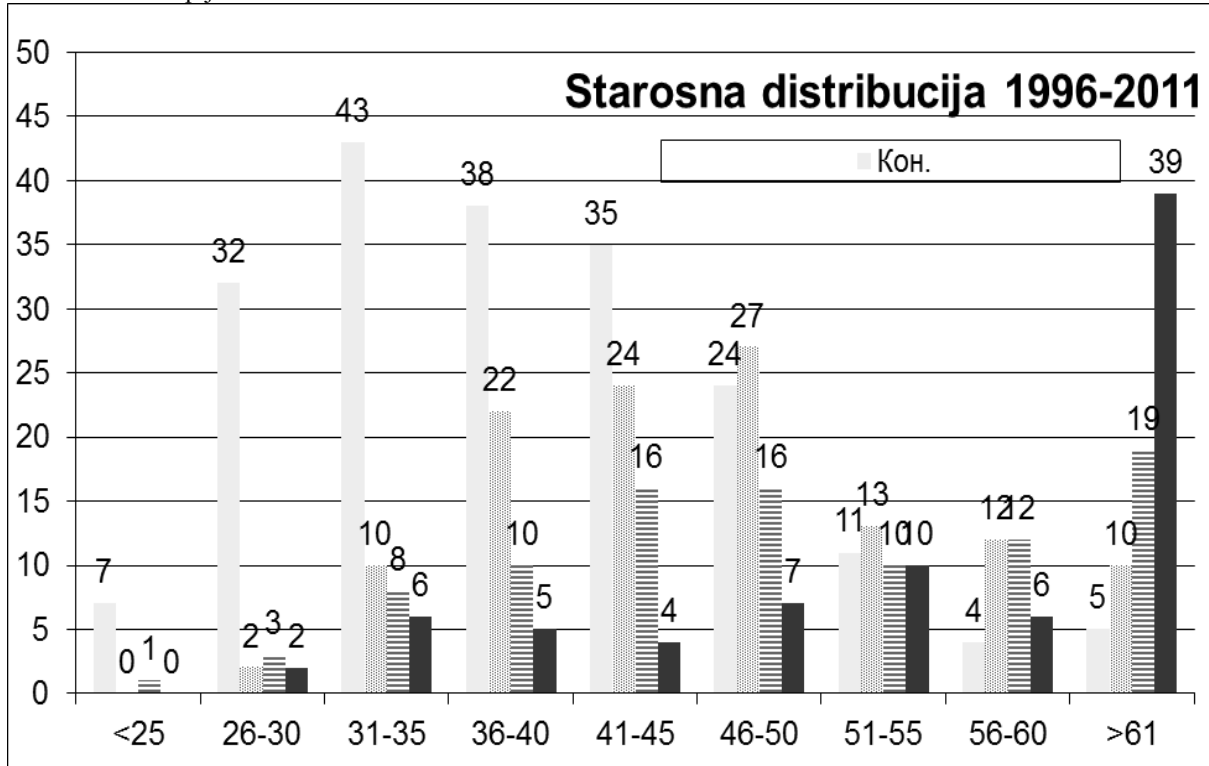
Tabela 1. Prikaz broja žena obuhvaćenih sistematskim pregledom u odnosu na broj obolelih i primenjene metode lečenja

Godina	Sistematski pregled	Konizacija, broj i procenat	Histerektomija, broj i procenat	Histerektomija i zračenje, broj i procenat	Zračenje, broj i procenat	Ukupno lečenih žena
1996	3997	15(46,87)	7(21,87)	6(18,75)	4(12,50)	32
1997	2375	15(35,71)	6(14,29)	12(28,57)	9(21,43)	42
1998	2834	15(34,88)	13(30,23)	12(27,91)	3(6,98)	43
1999	1457	11(47,83)	5(21,74)	6(26,07)	1(4,35)	23
2000	3995	4(16,67)	9(37,50)	5(20,83)	6(25,00)	24
2001	3924	17(60,71)	3(10,71)	3(10,71)	5(17,86)	28
2002	3709	17(42,50)	13(32,50)	3(7,50)	7(17,50)	40
2003	3749	19(47,50)	11(27,50)	5(12,50)	5(12,50)	40
2004	3743	20(46,51)	13(30,23)	7(16,28)	3(6,98)	43
2005	3639	13(41,94)	8(25,80)	7(22,58)	3(9,68)	31
2006	3694	11(39,28)	4(14,28)	3(10,72)	10(35,72)	28
2007	3692	12(46,15)	8(30,77)	2(7,69)	4(15,38)	26
2008	3666	3(13,64)	6(27,27)	9(40,91)	4(18,18)	22
2009	2860	7(26,92)	7(26,92)	5(19,23)	7(26,92)	26
2010	2436	11(40,74)	4(14,81)	8(29,63)	4(14,81)	27
2011	2183	9(50,00)	3(16,67)	2(11,11)	4(22,22)	18
Σ	51953	199(40,37)	120(24,34)	95(19,27)	79(16,02)	493

Dijagram 1. Lečenje karcinoma grlića materice u periodu od 1992-2011.

Grafikon 1. Terapijski izbor u odnosu na starost obolelih žena

U posmatranim starosnim grupama se zapaža da je konizacija najčešće sprovedena metoda lečenja kod preinvazivnog i mikroinvazivnog raka grlića materice i to 199. Od toga 172 (86,43%) su rađene kod mlađih žena starosti od 26-50 godina. Histerektomijom je lečeno 120 žena i to 86 (71,67%) je rađeno kod žena starosti od 36-55 godina. Histerektomija sa zračnom terapijom bilo je ukupno 95, a 83 (87,37%) je rađeno kod žena starosti od 36-61 g. i starije. Samo zračnu terapiju imalo je 79 žena u inoperibalnom stadijumu i 39 (49,37 %) tih žena je starije od 61 godinu.

DISKUSIJA

U periodu od 1992-2001. urađeno je 35.546 sistematskih pregleda. Hirurški je intervenisano zbog preinvazivnih promena 102 puta, a zbog invazivnih 107 puta. Od 102 preinvazivne promene sistematskim pregledom otkriveno je 82 (80,39%), a od 107 invazivnih promena otkriveno je 38 (35,51%) [7]. Poslednjih 16 godina, od 1996-2011., urađena su 51.953 sistematska pregleda sa Papa testom, a skrining je poboljšan uvođenjem kolposkopije. Za ovo vreme lečene su 493 žene od raka grlića materice. Od preinvazivnog i mikroinvazivnog karcinoma operisano je 319 (64,71%) žena od kojih je 281 (88,09 %) otkriveno sistematskim pregledom što je bolje nego u prethodnom periodu. I pored stalnih sistematskih pregleda koji kod nas imaju tradiciju od 1972.g. Zaječar ima značajnu incidencu raka grlića materice u Srbiji, kao i što Srbija ima u Evropi [8]. Najmanju incidencu raka grlića materice u Evropi ima Finska 3,3 obolele žene na 100.000 [1]. Turska 3,9-4,6 [3], Hrvatska 15,6 [4], Srbija 27,1 a, Zaječarski okrug 29,7 [8]. Da bi povećale osetljivost Papa testa razvijene zemlje sveta su delovale na više nivoa, počevši od uzimanja briseva kvalitetnijim četkicama, edukacijom svojih kadrova, boljom opremom (koristi se likvifikovani razmaz) [5], a mnoge su uvele HPV testiranje u rutinski skrining [3,6]

ZAKLJUČAK

Rezultati istraživanja ukazuju na značaj sistematskih pregleda u otkrivanju raka grlića materice, posebno u otkrivanju premalignih promena i mikroinvazivnog karcinoma u Zaječaru, gde je zapažen broj obolelih od ovog malignog oboljenja. U cilju smanjenja broja obolelih i otkrivanju što većeg broja žena u početnom stadijumu karcinoma grlića materice, potrebno je uvesti, osim klasične kolposkopije, i novine kako u načinu uzimanja Papa briseva, tako i u unapređenju interpretacije samih Papa nalaza uz primenu HPV tipizacije.

LITERATURA

1. Krogerus, P.Nieminen: Helsinki University Central Hospital and Finnish Mass Screening Registry Helsinki ,Finland:Gynecological Screening in Finland, XXXIII European Congress of Cytology, Madrid 2007.
2. Stanimirović B., Milićević L.: Plan nacionalnog programa i njegova zakonska osnova, Patologija cerviksa, vagine i vulve, Kolposkopski atlas, Elit-Medika,Beograd, 1999: 197-202.
3. N.Ozgul;Cancer Control Department, Ministry of Health, Ankara, Turkey; Cervical Cancer Screening in Turkey, 36th European Congress of Cytology, Istanbul, Turkey, 2011:27
4. V.Mahovlic,M.Pajtler,D.Mozetic-Vrdoljak;Department of Ginecologic Cytology,Univesity Hospital Center Zagreb,Croatia; Cervical Cancer Screening in Croatia , 36th European Congress of Cytology, Istanbul, Turkey, 2011:2
5. M. Arbyn (1), C. Bergeron (2), P. Klinkhamer (3), P.Martin-Hirsch (4), A. F. Sieberes, J. Bulten (5): 1. Scientific Institute of Public Health, Brussels, France, 2. Laboratory Pasteur-Cerba, Cergu-Pontoise, France, 3. PAMM Laboratories, Eindhoven, the Netherlands, 4. Central Lancashire Teaching Hospitals, Preston, UK, 5. Radboud University, Nijmegen, the Netherlands: Liquid Compared With Conventional Cervical Cytology: A Systematic Review and Meta-Analysis Abstracts of the 34th European Congress of Cytopathology Rovaniemi,Finland 2008:4
6. Laura Kotamiemi-Talonen, Ahti Anttila, Finnish Cancer Registry, Helsinki, Finland: HPV Testing in Cervical Cancer Screening,Abstracts of the 34th European Congress of Cytopathology Rovaniemi,Finland 2008:5
7. Najdanović Mandić V.,Milošević L.J.,Đorđević Lalošević V, Zdravković G.: Sistematski pregledi i njihov doprinos ranoj dijagnostici CA PVU u desetogodišnjem periodu 1992-2001.:Zbornik radova XLVI Ginekološko akušerska nedelja SLD, Beograd 2002:365-367.
8. Incidenca i mortalitet od raka u centralnoj Srbiji 2009, Registar za rak u centralnoj Srbiji.

Adresa autora:

Vera Najdanović Mandić
ZC Zaječar
Služba za zdravstvenu zaštitu žena
e-mail: veranajdanovicmandic@gmail.com

Rad primljen: 28. 03. 2011.
Rad prihvaćen: 25. 03. 2012.
Elektronska verzija objavljena: 10. 06. 2012.